

HOITOHENKILÖKUNNAN TUKI SYÖPÄPOTILAILLE PALLIATIIVISEN HOIDON AIKANA

TAUSTA

Palliatiivinen hoito on elämän loppuvaiheen oireenmukaiseen hoitoon liittyvä käsite, jolla tarkoitetaan potilaan ja hänen läheisensä aktiivista ja kokonaisvaltaista hoitoa, kun sairaus on henkeä uhkaava tai ei ole parannettavissa (WHO 2017). Palliatiivisen hoidon vaihe voi sairaudesta riippuen kestää jopa vuosia (ETENE 2003). Hoidon päämääränä on tarjota parantumattomasti sairaan oireita lievittävä hyvä hoito sekä turvata potilaalle ja hänen läheisilleen mahdollisimman hyvä elämänlaatu (Kuolevan potilaan oireiden hoito: Käypä hoito -suositus 2012; WHO 2017).

Palliatiiviseen hoitoon siirtymisestä ja siihen liittyvistä hoitolinjauksista tulee keskustella yhteisymmärryksessä potilaan ja hänen läheistensä kanssa (Laki potilaan asemasta ja oikeuksista 1992/785). Palliatiiviseen hoitoon siirtyminen tulee tehdä hyvissä ajoin; myöhään tehty hoitolinjaus vaarantaa potilaan autonomian toteutumisen ja hankaloittaa hänen oireidensa lievitystä. Lisäksi potilaan omaiset voivat valmistautua potilaan lähestyvään kuolemaan. (Kuolevan potilaan oireiden hoito: Käypä hoito -suositus 2012.) Palliatiivisessa hoidossa olevat syöpöpotilaat ja heidän läheisensä tarvitsevat tietoa ja tukea selviytyäkseen parhaalla mahdollisella tavalla muuttuneesta elämäntilanteesta (Saukkonen ym. 2017).

KYSYMYS

Miten hoitohenkilökunta voi tukea syöpää sairastavan potilaan ja hänen läheisensä selviytymistä palliatiivisen hoidon aikana?

AINEISTO JA MENETELMÄT

Näyttövinkki perustuu vuonna 2017 julkaistuun järjestelmälliseen katsaukseen, johon laadunarvioinnin jälkeen valittiin 26 kansainvälistä artikkelia vuodelta 2000-2015. Aineistohaku tehtiin yhteensä neljään tietokantaan. Katsaukseen hyväksyttiin sekä laadullisia (n=15) että määrällisiä (n=11) tutkimuksia ja aineisto analysoitiin sisällönanalyysillä. Tutkimukset olivat toteutettu Yhdysvalloissa, Ruotsissa, Iso-Britanniassa, Tanskassa, Norjassa, Kanadassa, Kreikassa, Australiassa, Kiinassa ja Koreassa. Katsauksen menetelmällinen toteutus on kuvattu alkupe-
räisessä julkaisussa (Saukkonen ym. 2017).

KATSAUKSEN KESKEISET TULOKSET

Katsauksessa tunnistettiin syöpää sairastavan potilaan ja hänen läheisensä selviytymistä edistäviä tekijöitä.

Hoitohenkilökunta voi tukea syöpäsairaahan potilaan ja hänen omaistensa selviytymistä.

- Kannusta syöpäsairaahan potilasta löytämään myönteinen elämänasenne ja elämään

Näyttövinkki on hyvälaatuisten järjestelmällisten katsausten ja hoitosuosittelujen tiivistelmä.

Sen tarkoituksena on levittää kansalaisille ja sosiaali- ja terveydenhuollon ammattilaisille näyttöön perustuvaa tietoa.

päivä kerrallaan nykyhetkeä arvostaen.

- Auta potilasta löytämään hänelle itselleen mielekästä tekemistä.
- Rohkaise potilasta hänen oman tarinansa luomisessa ja aiemman terveen elämän muistamisessa.
- Anna omaisille mahdollisuus osallistua potilaan hoitoon, koska se lisää kotona selviytymistä ja kontrollin tunnetta.
- Palliatiivisessa hoidossa olevat syöpäpotilaat kokevat läheisiltä saadun tuen tärkeäksi ja haluavat viettää heidän kanssaan aikaa.
- Ottamalla huomioon potilaan hengelliset tarpeet voidaan auttaa potilasta mielenrauhan löytämisessä ja turvallisuuden tunteen saavuttamisessa.

Varhaisen palliatiivisen hoidon aloittaminen ja potilaslähtöisen hoidon mahdollistaminen edistävät syöpäsairaana ja hänen läheistensä selviytymistä.

- Syöpäpotilaat ja heidän läheisensä toivovat mahdollisuutta olla omassa kodissaan mahdollisimman pitkään. Kotona selviytymistä edistää muun muassa riittävän kotiavun ja apuvälineiden tarjoaminen.
- Potilas voi kokea tärkeänä, että hänelle tarjotaan mahdollisuus taudin etenemistä hidastavaan tai kokeelliseen lääkehoitoon.
- Syöpäpotilaiden selviytymistä edistää vertaistuki ja kokemusten jakaminen sekä avoin keskustelu potilaan sairaudesta ja erilaisista hoitovaihtoehdoista.

YHTEENVETO

Ole läsnä, kuuntele ja keskustele sekä muista huomioida potilaan yksilölliset tarpeet.

Hoitohenkilökunta voi tukea syöpäpotilasta laadukkaalla ohjauksella, kuuntelulla ja keskustelulla. Ymmärrys hoidosta ja hoitoprosessiin liittyvistä asioista auttavat syöpäpotilasta ja hänen läheisiään säilyttämään luottamuksen ja hallinnan tunteen. Hoitohenkilökunnan antamalla emotionaalisella tuella on merkitystä sekä potilaalle että läheiselle.

KÄYTTÖKELPOISUUS SUOMESSA JA LISÄTIETOJA

Katsauksen tulokset soveltuvat suomalaiseen sosiaali- ja terveydenhuoltoon, ja niitä voidaan hyödyntää terveydenhuollon organisaatioiden palliatiivisen hoidon ja koulutuksen kehittämisessä. Katsaus on linjassa kansallisen **Kuolevan potilaan oireiden hoito** Käypä hoito -suositusten kanssa.

Suomessa hyvä saattohoito edellyttää, että kuolevan potilaan hoidossa toteutuu Sosiaali- ja terveysministeriön laatimat suositukset (Pihlainen 2010, s. 30–31).

Alkuperäinen julkaisu:

Saukkonen M, Viitala A, Lehto JT, Åstedt-Kurki P. Syöpäpotilaan ja hänen läheisensä selviytymistä edistävät tekijät palliatiivisen hoidon aikana –systemaattinen kirjallisuuskatsaus. *Hoitotiede* 2017; 29(3): 195–206.

Muut käytetyt lähdeviitteet:

- 1) Kuolevan potilaan oireiden hoito. 2012. Suomalaisen Lääkäriseuran Duodecimin ja Suomen Palliatiivisen Lääketieteen yhdistyksen asettama työryhmä. Helsinki: Suomalainen Lääkäriseura Duodecim. (viitattu 1.2.2018). Saatavilla: <http://www.kaypa-hoito.fi/web/kh/suosituksset/suositus?id=hoi50063#NaN>

- 2) Laki potilaan asemasta ja oikeuksista (1992/785) Saatavilla: <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1992/19920785> (viitattu 1.2.2018).
- 3) Pihlainen A. 2010. Hyvä saattohoito Suomessa. Sosiaali- ja terveysministeriön julkaisu 2010:6. Saatavilla: <http://urn.fi/URN:ISBN:978-952-00-3033-9>
- 4) ETENE. 2003. Saattohoito – Valtakunnallisen terveydenhuollon eettisen neuvottelukunnan muistio. Työryhmäraportti. Saatavilla: [linkki](#)
- 5) WHO. 2017. Palliative Care Fact Sheet. Saatavilla: <http://www.who.int/media-centre/factsheets/fs402/en/> (viitattu 1.2.2018).

TIIVISTELMÄN TEKIJÄ

Tutkija, Ashlee Oikarainen, TtM, väitöskirjatutkija, Hoitotyön tutkimussäätiö, [ashlee.oikarainen\(at\)hotus.fi](mailto:ashlee.oikarainen(at)hotus.fi)

Röntgenhoitaja, Lassi Hirvonen, TtM-opiskelija, Oulun yliopisto, [lassi.hirvonen\(at\)student oulu.fi](mailto:lassi.hirvonen(at)student oulu.fi)

Fysioterapeutti, Kaisa Saarela, TtM-opiskelija, Oulun yliopisto, [kaisa-mari.saarela\(at\)student oulu.fi](mailto:kaisa-mari.saarela(at)student oulu.fi)

Fysioterapeutti, Mikko Salmensalo, TtM-opiskelija, Oulun yliopisto, [mikko.salmensalo\(at\)student oulu.fi](mailto:mikko.salmensalo(at)student oulu.fi)

Sairaanhoitaja, Sanna Tiuraniemi, TtM-opiskelija, Oulun yliopisto, [sanna.tiuraniemi\(at\)student oulu.fi](mailto:sanna.tiuraniemi(at)student oulu.fi)

Professori, Helvi Kyngäs, TtT, Tutkimusyksikön johtaja, Oulun yliopisto, [helvi.kyngas\(at\)oulu.fi](mailto:helvi.kyngas(at)oulu.fi)

Tutkija, Sonja Tuomisto, TtM, väitöskirjatutkija, Hoitotyön tutkimussäätiö, [sonja.tuomisto\(at\)hotus.fi](mailto:sonja.tuomisto(at)hotus.fi)